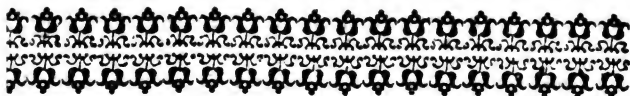
IN SOLEMNI AUSPICATISSIMA INAUGURATIONE ILLUSTRISS. ATQUE EXCELL...

Nicolò Petricelli

PANEGYRICUS.

Lluxit tandem dies ille optatiſſimus Patriæ, a Te verò etiam impatienter expectatus, EQUES, ET PROCURATOR AMPLISSIME, quo & illa placeat ſibi, quòd merita tua, quæ omnem rependendi vicem ſupergreſſa videbantur, univerſi acclamationibus po-
uli remuneratam ex æquo ſe putet, & Tu illi gra-
ias, quas jamdudum cupis, coram, & propalam
gas, quòd omnem in remunerando Te modum ex-
ceſſerit. Venis ergo volaturus etiam, ſi liceret, ut
liu deſiderato fungaris officio, aurea jandiu tua Sto-
a renidens, recenti verò, ſed propria futura dein-
ceps Purpura redimitus; ornatior tamen, atque ex-
celſior eo, qui magis tuus eſt, magnanimi non tam
piritu, quàm vultu, quo virtutes omnes, quibus
æc ipſa inſignia meritus es, planè prætefers. Lon-
gum, quod honoris non tam præſtandi, quàm ac-
cipiendi cauſa, præcedit agmen, lætitia exultat, quòd
naximæ hujus Veneti ſeculi futuræ gloriæ, ac felici-
ati intereſſe ſibi, atque inſervire contigerit: longior
verò, & ſpectabilior, qui ponè ſequitur, Procerum

comitatus, gratulatur ſibi, & merito vertit; quòd in hac ſeculi gloria parienda partem etiam habuerit. Quacunque incedis, vides in oppletis undique viis converſa in Te omnium lumina, aliorum de viſu tandem noſcentium virtute, & fama ſuper æthera notiſſimum, aliorum avidos Tui conſpectu ſaturantium animos tua diuturniore abſentia jejunos: voces etiam audis, quas ex illorum obtutibus, ſed magis ex tua conſcientia veraces credas, plaudentium Tibi viſo, ſibique quòd videant, & hujus à grata Tibi Patria collati honoris non tam tuæ, quàm publicæ felicitatis cauſa perennitatem ex animo comprecantium. Geſtit interim Patria ſuis videns, audienſque in benemerentiſſimum de ſe Civem præmiis ab univerſis civibus tam perſpicuè acclamari; mox gaviſura profuſiùs, ubi rurſus audiet jucundiſſimam illam vocem millies quidem è ſcriptis, ac beneficiis perceptam, ſed per decem ampliùs annos niſi peregre non auditam, qua ſuaviſſimas illi gratias ages; Teque, ſi locus dabitur, lubentiſſimè etiam relaturum longa facultatis, ac voluntatis tuæ experientia jam perſuaſæ polliceberis. Feliciſſimum, fauſtiſſimumque Patriæ, Tibique diem, & in faſtorum æternitatem meritò abiturum, iniqua, neque illo ſatis digna memoria poſteris tranſmittendum, ſi non lætioribus, quàm quævis olim Romana ovatio, vocibus conſignetur! Sed enim hunc ego diem, quamvis pulcherrimum, lætiſſimum, ac memorabiliſſimum putem, illi tamen alium antepono, à quo nimirum hujus ipſius pulchritudo, lætitia, & ea, quam meretur, perennitas profecta eſt. Jam intelligis, Eques Grimane, me illum ſignificare diem, quo ſummo

Pa-

Patrum conſenſu Procurator abſens, dumque adhuc in opere merebaris, es renunciatus. Et quidem hodierna die quidquid celebritatis, ac pompæ læti, & mirabundi conſpicimus, quid aliud eſt, quàm quòd merita tua pro dignitate, quantum fieri poteſt, attolli, & exornari videmus? Cum ſuperiore illa die, quibuſdam pene de Te quæſtionibus habitis, tua ipſa merita inſpecta, examinata, & cognita fuerint, ac pro ſolidis tandem meritis, & qualia fama (verane uſque ad id tempus, an falſa?) prædicabantur, etiam Veneta auctoritate haberi cæperint. Hodie talis incedis, qualem Te Patriæ munificentia voluit, & fecit: tum verò diſceptatum eſt, an hac Patriæ munificentia dignus eſſes, & utrum talis fieri merereris. Nunc omnia tribuuntur felicitati tuæ, cui gratulamur: tunc omnia data ſunt virtuti, cui quę nunc dantur, tunc ſunt comperta deberi. Hodie denique tota plaudente Urbe felicitas tua triumphat: tunc Urbe tota judicante virtus tua merita viſa eſt, ut hunc acquireret tuæ felicitati triumphum. Ego verò ut triumphum ſpecto avidiùs, in quo plus video jucunditatis, ſed pluris facio victoriam, cujus eſt ipſum mereri triumphum: ſic felicitatem tuam veneror plurimùm, quam miror ſplendoris, & amplitudinis plenam, ſed virtutem tuam illi præfero, cujus unius merito effectum eſt, ut ipſam felicitatem aſſequereris. Itaque hoc, quantum fas eſt, prætermiſſo die placet illum, à cujus gloria hujus eſt tota lætitia profecta, quodam quaſi jure poſtliminii revocare, quo tuam hanc felicitatem tacitè veneratus, de tua virtute dicendum ſuſcipiam, Teque ad illud habitum jam de tuis meritis Patrum, Magnique Conſilii judi-

di-

dicium reducam ex integro. Quid enim inde dubitandum ſit, quod hujus diei ſerenitatem obnubilet; cum ipſo etiam illo die ſecuri fuerimus, neque aliquid timeremus ab ipſa temeritate fortunæ, cui profectò ſciebamus nihil eſſe juris, ubi Veneta Sapientia diſceptat? Illud potiùs verendum eſt, nequid ego aggrediar majus viribus meis animoſior, quàm ut poſſim, aut debeam. Cum enim mihi difficillimum futurum eſſet de felicitate, re videlicet tua, verba facere: ſatin' mihi facultatis erit de meritis, ac virtutibus tuis, hoc eſt de Te ipſo dicendi? Audebo tamen & hoc ipſum, quoniam ſemel id jam cæpi præſumere, ut de Te quoquo modo loqui poſſem, materiæ non tam gravitate, ac difficultate deterritus, quàm copia, & ſplendore animatus. Quid enim? Exiguam ſentio mihi vim eſſe dicendi? Juvabit me dicendarum mira rerum copia, quæ non ſinet orationem ſiccam eſſe, aut jejunam. Humilem timeo ſtylum, ſublimique argumento minimè convenientem? At ſplendor, & magnificentia, qua Tu res geſſiſti, illarum etiam narrationem ornabit, impedietque, quò minùs quidquam humiliter, demiſſèque dicatur. Tu etiam utriuſque auſi, qua ſoles humanitate, dicenti veniam dabis, qui & ſcias, quàm impia tali in re, ac tempore mea taciturnitas eſſet, & operoſiſſimum eſſe cuilibet Te laudare, quantavis ſit modeſtia tua, negare non poſſis. Ergo electionem illam, qua D. Marci Procurator es renunciatus, primùm raram, & inuſitatam, deinde juſtam fuiſſe oſtendam, eritque illius juſtitiæ poſtremum hoc argumentum, quòd omnibus non modò cunctorum Ordinum civibus, ſed etiam exteris Gentibus grata, accepta, & ſummè

pro-

probata fuerit. Sed exteris quidem Gentibus, quæ Te mirantur, & colunt, Eques, & Procurator Amplissime, minùs fortasse hæc electio tua accepta fuerit, nisi satis perspecta sit illis magnitudo collatæ Tibi dignitatis. Ut enim tanti faciant, quanti par est, Venetos honores: quis tamen sciat, an hunc, quem Tibi mira etiam studiorum consensione delatum accipiunt, immensis, ut censent, meritis tuis existiment parem? Inspexerunt scilicet virtutes tuas per eos omnes annos, quibus Patria Te illis indulsit, easque ita miratæ sunt, ut crederent omni remuneratione majores. Sciant igitur Venetam munificentiam non minùs insuperabilem esse, quàm fortitudinem, utque a nullo victa est unquam utut generosissimo Principe, ita ne vinci quidem posse à civibus suis. Sciat Gallia, quæ Te mirabunda gustavit adolescentem: sciat Anglia, in qua summam, quam concitaveras adolescens omnigenæ virtutis expectationem, Legatus vicisti: sciat Germania, quæ Te Viennæ veluti in theatro quodam totius Imperii res maximas non modò alacriter capessentem, sed etiam feliciter obeuntem per quinquennium suspexit: sciant omnes, ad quos vel admiratio Tui, vel fama pervasit, sciant Te maxima præstitisse quidem Patriæ, sed etiam maxima ab illa recepisse: sciant denique huic Te Procuratoriæ dignitati decori quidem esse, sed illam etiam Tibi. Hujus enim præstantissimæ dignitatis non satis est, si ut cæterarum in Republ. electio solitæ relinquatur fidei, atque integritati, quam Veneti Proceres Patriæ, & communi gloriæ, ac felicitati debere se norunt. Sed universum Magnum Consilium, ubi ad illius suffragationem deveniendum est,

com-

communi Sacramento per gravissimum Magistratum concepto recipit, non aliam se, quàm virtutis, ac meriti rationem esse habiturum, seque devovet diris, nisi pro illo censuerit, quem optimum omnium, meritissimumque cognoverit. Igitur ex toto numero primùm ii secernuntur, qui certis quibusdam meritis se supra cæteros erexerint: deinde ex illis ipsis unus deligitur, qui inter eosdem veluti Luna inter minores ignes præfulgeat. Quid hoc judicio potest esse honorificentius, in quo nescias utrum speciosius sit, quod à tot, ac talibus datur, an quod ab uno ex tot, ac talibus delecto tanta cum religione datum accipitur? Datur enim ab eo virorum cætu, qui cum multitudine integri populi cætus videatur, sapientia tamen, cæterisque omnibus tum fortunæ, tum virtutis ornamentis concilium est Procerum, quos voces optimos Optimatum. Accipitur verò non minùs certa, quàm speciosa declaratio Venetæ Sapientiæ in unum collectæ, esse illum, qui accipit, lumen, ac florem Venetarum virtutum. Adde, quod neque otiosa dignitas est, quæ tam præclarè confertur, instar nonnullarum Deitatum, quæ duntaxat nectaris, & ambrosiæ participes, cæterùm sine imperio, ac numine, nihil, nisi numerum, & varietatem Deorum augebant; sed illi gravissima quæque Imperii munera demandantur. Namque à principio quidem, cum unus tota Urbe Procurator esset, sola fuit illi cura Basilicæ D. Marci, ut in ea dignè, cautèque Sanctissimi Evangelistæ Corpus velut alterum Urbis Palladium asservaretur. Sed ubi crescens rerum moles primùm ternos Procuratores, deinde senos, postremò etiam novenos creandos esse monuit: huic

ter-

ternæ veluti Angelicæ Hierarchiæ omnia placuit pia munera injungere. Itaque D. Marci Procuratorum eſt Sacras ædes erigere, Divinum cultum, & religionem accendere, pupillorum curam ſuſcipere, viduarum cauſas tueri, honeſtorum civium paupertati occurrere, Patriæ denique, atque univerſæ Reipub. ſaluti quà privatim, quà publicè undequaque proſpicere; prorſus ut in hujus unius dignitatis cura, & vigilantia totius Imperii ſecuritas, & æternitas etiam officiorum ſanctitate innitatur. Ergo illi meritò major Toga, & Purpura quotidiana, ac propria, conceditur, hoc eſt nova quædam Trabea, ſpecioſior ſcilicet, auguſtiorque, quàm Conſularis olim credita decuiſſe majeſtatem Romanam: meritò Senatoria auctoritate ſine annuæ ſuffragationis alea perpetuò impertitæ aditus in mentis, & conſilii publici templum nunquam intercluditur; & quamvis nullo apparitorum, lictorumque ſatellitio ſtipatæ, tantum tamen obſervantiæ, ac venerationis defertur, quantum par eſt maximæ poſt unicam, quæ ſacro redimita Cornu in ſolio adoratur. Nam quod audis Procuratoris modeſtum, ac civile, ut in Repub. nomen, poſtquam etiam Pontificis fabrilem quondam, & mechanicam vocem inter Imperatorios titulos legis, non ideo minùs venerabilem, & dignam principe viro illius dignitatem putes. Ego profectò Venetis D. Marci Procuratoribus non Ephoros Lacedæmonis, non Prytanes, aut Archontes Athenarum, non Suffetes Carthaginienſium ulla de cauſa æquaverim. Ex hodiernis verò poteſtatibus, ſi ſupremas, & regias excipias, nullam ubivis gentium reperio, quæ modò judicio, & meritis tribuatur, quàm Procuratoriæ

B huic

huic dignitati vel amplitudine, & honoris insignibus antehabeam, vel auctoritate, & rerum agendarum magnitudine conferam. Jam verò in hac tanta dignitate Grimanus Laurentio Superantio suffectus est; cui viro, Deus immortalis! Quàm præclarè de universa Repub. merito! Quanti ipse quoque nominis apud exteras gentes, quas magnificis, atque æterna memoria dignis legationibus adierat! Cujus adhuc famæ, atque existimationis apud ipsos superbissimos Othomanos, à quibus ob receptam recèns Peloponnesum Venetæ virtuti ut cum maximè excandescentibus non modò non injuriosè (barbaris inusitatum) sed etiam honorificè acceptus est, cum primus post bellum Legatus ad illos accederet! Ut vel ex hoc ipso facilè cognoscatur, quanta sit Procuratoria dignitas, quæ summis etiam Superantii meritis par credita fuit. At quomodo suffectus? Electione scilicet rara prorsus, & nova; ut in qua solus est nominatus, mille ampliùs Patrum, qui tum suffragia ferebant, votis omnibus designatus, eaque designatus ætate, in qua cæteri vix agere incipiunt, ut designari mereantur. Quid enim tam rarum, quàm ut in Repub optimis viris, & præclarissimis civibus affluente, cum non annua, sed perpetua dignitas destinaretur, tam ampla verò, ut vel Xenocratis animum ad ambiendum movere possit, unus nominetur Grimanus; cum tamen sex, & triginta nominent, &, nisi quòd jurisjurandi religione se obstringunt, ut nonnisi dignissimum nominent, nominationem faciant ea libertate, quæ ne ambitu quidem coarctetur? Paucos admodum invenias mihi, quamvis inter Stoicos quæras, qui vel ita modicè sibi

pla-

placeant, ut se non satis dignos honore, & magistratu putent: vel ita frigidè se ament, ut à petendo alterius prælatione abstineant. Pauciores adhuc reperias, quos contra multi sic admirentur, & probent, ut deinde singuli prædicare jurati velint, eorum aliquem supra quemlibet eminere. Te verò, Grimane, Magistratum maximum Venetiis petente, nemo ex tam multis, qui petere possent, tantus sibi visus est, ut unà Tecum petere auderet? Nemo tam multorum, qui nominarunt, non sibi religionem fecit, si quempiam alium digniorem, aut saltem æquè dignum declararet? Qua in Repub. factum id esse legimus, ubi non inusitatum, ac penè miraculo cuidam simile visum fuerit? Non in ea profectò, in qua competitores, & æmulos non modò dubiæ virtutis Themistocles, & Pericles, sed etiam omnino justi Aristides, omnino boni Phociones offendebant. At ne in illa quidem, quæ siquando candidatos Catones vidit, etiam Vatinios unà petere (petere autem?) immo & præferri facinus ipsa mirata suum, & perosa conspexit. Namque in hac singulari Repub. quis nescit morem illum ab institutis fortasse Comitiis perenni consuetudine servatum, ut quisquis magistratum petat, alter protinus objiciatur, qui saltem explorandæ causa suffragantium in se voluntatis apertam illius petitionem sublatente petitione sua non tam impediat, quàm honestet? Ergo Tibi, Pręstantissime Procur., nullus obstrepit competitor vel alieno judicio, vel suo; quod cum omnibus in comitiis rarum sit, in Venetis verò est rarissimum, nisi fortè hoc rarius esset, quòd solus à sex, & triginta nominatus cunctis postea

mille ſuffragantium votis renunciatus fueris . Hoc ſi quiſquam eſt, qui parum difficile putet, eum neceſſe eſt ignorare, quantæ ſit difficultatis mille homines in unam ſententiam adigere. At quos homines? Incautos, puto, & leves, clientelæ addictos, & in quamçunque partem libuerit ſequaces. Annon circumſpectiſſimos omnium gentium, graviſſimos, & conſtantiſſimos, juriſque ſui, & amplitudinis, ut qui maximè, compotes? Parum eſt, ſi dixero (ſenſus eſt Euripidis) (a) rarum reperiri hominem, qui multis placeat hominibus; vix enim reperitur, qui tam communis ſit, quiſquam è Diis, quorum alios aliis cordi eſſe, ac venerationi videmus. An cum tres, non ampliùs convivæ (quæ alterius eſt obſervatio egregii Poetæ) (b) in menſa fere diſſentiant, neque in laudandis, aut aſpernandis iiſdem epulis niſi perquam rarò concordent: in Venetis Comitiis unus Vir, licèt præſtantiſſimus, frequentiſſimo Nobilium populo probari univerſim poterit? quodque non Ciceronianæ, non Tuæ ipſius, Grimane, eloquentiæ vis effeciſſet, unica propoſitio, optima illa quidem, ſed tamen unica Tui propoſitio univerſos mille Patres in unum conſenſum ſine miraculo traxiſſe credenda erit? Nam quòd unus, Proc. Ampliſs., cunctis nominantium vocibus proponi auditus fueris, hoc ſuffragationem tuam onerare po-

---

Ἄλλοισιν ἄλλος θεῶν τε κ᾽ ἀνθρώπων μέλει. id eſt.
Hic his, hic illis & homo cordi eſt, & Deus.

(a) *Eurip. in Hippol. Coron.*

(b) *Horat. Epiſt. 2. lib. 2.*

potiùs debuerat , quàm ita mirificè fortunare . Hæc olim Athenis injustissimi illius Ostracismi, qui tum in ea preclarissima alioquin Repub. moris erat, justissima causa fuisset. Quid enim? Majoribusne de causis Themistocles, & Cimones, aliaque hujusmodi firmamenta illius Reipub. , & ornamenta Græciæ in suspicionem, aut invidiam cecidisse credimus , & ingratę Patrię turpes non suę culpę, sed glorię pœnas luisse ? Itaque civitas illa reprobasset , quem tanta esse apud se in gratia videret , tristibusque testulis à lugentibus ipsis mœnibus repulisset, quem nimis placere sibi misera cognovisset. At in hac Civitate minùs porro , quàm illud ipsum Gręciæ caput , barbara non ita sinistrè, malignèque agitur cum virtute: neque hæc humanissima juxta, atque sapientissima Respublica adeo est , vel stultè inimica sibi, vel iniquè ingrata civibus suis. Mirum tamen est, quod talem nominationem talis electio subsecuta fuerit ; Mirum , quòd civem ita , ut viderant , acceptum , ideoque in Reipub. temporibus egregiè versatum operosa quidem , sed tamen quiete, ac vacatione ab iis muneribus, quibus merebatur , adeo cita , ac penè pręcoci tam multi donarint, neque sibi vegetum adhuc , & ferendis oneribus parem ad alia Reipub. tempora reservare voluerint. Mirum, quòd tum plerique non ita dixerint sibi : Hem quid agimus? Petrum Grimanum , aut si non ipsum , ejus operam nobis ipsi eripimus ? Quid hæc omnium unius nominatio, nisi quòd nobis prædicat in legationibus singularem ? Nunc si eum Procuratoria Trabea domi tenere , & quasi ligare decernimus: quem potiorem illo, siquid opus fuerit , ad exteras nationes legabimus

mus

mus? Equidem is talis jam, ac tantus est, ut hunc mereatur, & altiorem etiam, siquis esset in Repub. dignitatis gradum. Sed satis adhuc superest longi temporis, & nobis, ut grati esse possimus, & ipsi, ut hęc animi nostri argumenta ferat. Ecce, quod illi, nobisque felix, faustumque sit, integra adhuc ætate floret, non minùs juventæ, quàm meritorum decore conspicuus. Non auferatur ipsi debitus honor; sed quoniam citra periculum pietatis nostræ potest, & ex usu commodi publici debet, differatur. Interim meritorum, virtutisque illius præmium; quod ipse, ut est generosus, non aspernabitur, sit ipsa virtus, cujus nos occasiones exercendę, dum per florentem ętatem licet, ideo non ingrati suppeditabimus. Non unum suspicimus in tanto Patrum numero natu grandiorem, cui Procuratoriæ Purpurę decus, si non ęquo jure, tamen utcumque debeatur. Quisquamne inter nos exstat, in quo dilatio pietati nostrę videri periculosior possit? Huic hodierna die, ipso etiam non abnuente Grimano, gratificemur. Hęc, quę inusitatus favor ille suggerebat, dictane fuerint iis in Comitiis, aut ne cogitata quidem, exitus patefecit, quo docti sumus omnia meritis posthabita esse, ętatisque tuę non ex annis, sed ex factis ductam esse rationem. Itaque illud etiam effectum est planè inusitatum, & post hominum memoriam in vetustissima Repub. novum, ut integra etiamnum numerosa Familia, viventibusque, ac lætantibus optimis parentibus Procurator esses. Quo quidem quid pulchrius? quid etiam tenerius dici, aut cogitari potest? Quid Tibi, & illis jucundius? Quid illis jucundius, qui Te, cum optimum, quo tempo-

re

re apud ſe habere licuit, voce, exemplis, atque omni conatu facere ſemper ſtuduerint, poſt multas, diuturnaſque ablegationes vident, & amplectuntur judicio totius Patrię etiam meliorem? Quid jucundius Tibi, qui cernis, & ſentis illos tua Tibi vita cariores tanta lętitia, tantaque jucunditate tua unius cauſa perfuſos? Capiunt illi fructum maximum ſedulitatis illius, qua neque ſumptui, neque labori pepercerunt unquam, ut Te utilem Patrię redderent, & illius etiam quandoque honoribus dignum. Capis Tu quoque maximum fructum caritatis tuę, qua nihil unquam antiquius habuiſti, quàm ut piam illorum diligentiam, non ęquares modò, ſed etiam ſuperares. Quoties illi oſculabuntur hanc Purpuram, qua viderint abs Te, quod ipſi glorię patrimonium à majoribus acceptum vehementer amplificarunt, tam mirificè auctum eſſe! Quoties Tu illis, ac pręſertim Patri Purpuram hanc ipſam ſubjicies, faſſus, quod ſępè jam eo non audiente, illius eam eſſe magis, quàm tuam, cum ipſe Tibi, ſi non meritum, certè conditiones dederit, quibus mereteris! Sed longiùs, quàm volebam, egreſsi ſumus, dum pulcherrimam proſequor hanc pietatem, quam Pater exquiſitis officiis tota Repub., Tu verò gratis ſermonibus tota ferme Europa ſic notam feciſtis, ut Pii cognomentum uterque vobis proprium penè ubique adſciveritis. Itaque ut ad inceptum redeam, hæc electio tua, Proc. Ampliſs. hiſce omnibus de cauſis, tam rara fuit, ut modò miranda nobis, poſteris vix credibilis futura videretur: niſi ex altera parte adeo juſtam eſſe conſtaret, omnibuſque expetitam, ut & querelę deinceps noſtrę, & poſterorum etiam inſectationes nimiùm metuendę fuiſ-

ſent

ſent, ſi aliter, quàm per publicam ſapientiam ſtatutum eſt, per fortunę temeritatem accidiſſet. Non enim tanta dignitas ſoli Grimanæ domus nobilitati tanta conſenſione donata eſt : aut hanc Purpuram cognationum, & affinitatum ambitus, atque opes ab invitis, ac nolentibus Patribus extorſere. Scio Grimanorum Gentem (quis enim eſt penè ubique terrarum, qui non ſciat?) inter Venetas Familias ne ipſa quidem vetuſtatis dote ulli prę ſtantiſſimarum ſecundam ipſi eſſe huic Imperii principi Civitati coęvam. Coęvam autem? Illud etiam ſcio, nobilem jam ab initio rerum huc adveniſſe, & aureis veluti cunis futurę Patriæ ſubſtratis, enaſcentis tum novę Serenitatis radiis per datos identidem ſtrenuos Tribunos quaſi quoſdam regios altores etiam ſuos interjeciſſe. Exinde verò ad hanc uſque Veneti nominis amplitudinem quàm multorum legimus inclaruiſſe creſcentem in dies cum ipſa creſcente omnium virtutum genere prę ſtantium continua ſerie virorum! Prope ut Majores Venetos ex Grimanorum Majoribus recenſere liceat, & promiſcuè unius Gentis Hiſtoriam pro totius Patriæ annalibus uſurpare. Quoties enim neceſſe fuit bella gerere, quibus Grimana Gens Imperatores non dederit? Quoties Legationes ad exteros Principes decernere, cum Oratores ex Gente Grimana accerſendi non fuerint? Hęc Urbem domi, hæc foris, hęc Imperium togata, hęc paludata protexit. Captumne unquam aliquod eſt repentinum, & Reipub. ęternitati ſalutare pluſquam humanę ſapientię conſilium? Mirum, ſi non aliquis Grimanus Senator auctor illius erat in Curia, idemque ſuaſor. Memorandumne quodpiam auditum eſt in perplexa, involutaque cauſa judicium Salomonicę Sapientię tri-

buen-

buendum ? Mirum , si non aliquis tum Grimanus judex pro Tribunali disceptabat . Quare omnibus in unam Domum gratæ Reipub. insignibus quasi debitis omni ætate congestis, quid non in immenso Grimanorum stemmate titulorum, honorumque percenseas ? Nempe duas præ cæteris maximè venerandas imagines Antonii, & Marini, qui quarti, & quintidecimi seculi Ducales fastos insigniunt : Præturas, Præfecturasque , Stolas Equestres, & Paludamenta tam multa, ut Argus etiam si fueris , oculis complecti non valeas : Tiaras etiam, & sacros Lituos , necnon duabus hactenus supra viginti Venetis Purpuris non paucas admixtas etiam Romanas . Quò minùs mirandum sit , præclarissimas quasque Urbis familias hujus nobilissimæ Gentis propinquitatem dandis , vel accipiendis conjugibus nulla non ætate appetivisse: seque omnes , licèt proavorum , & sua gloria onustissimos, plurimùm tamen auctos dignitate arbitratos esse , quibus cum Grimanis affinitates jungere contigisset; ex quo denique effectum est , ut coeuntibus in unum undequaque rivis , ac fontibus , Grimana nobilitas quædam facta sit veluti abyssus Venetæ nobilitatis . Hæc omnia cum probè sciam , illud tamen repeto, & clarioribus, quàm antea verbis contendo , non istas hujus , quam tantopere admiramur, electionis causas fuisse . Aliæ omnino, aliæ causæ fuere, propter quas , si non etiam plebejum eligi oportuisset, certè illum , qui neque tanta generis commendatione, neque tantarum affinitatum presidio confideret , sed solis se virtutibus tutaretur . Electus es , Petre Grimane, Procurator , non quia Grimanis Majoribus ortus esses , nec quia plurimo-

rum affinium opibus juvareris ; ſed quia Grimanis ortus Majoribus, & tantis affinium opibus adjutus, ita tamen Te Patriæ commodis devoveras, ita laboraveras in ſalute Reipub., ut ſi hæc tanta præſidia in Te nulla forent, ſpeſque Tibi omnes in Temet uno poſitæ eſſent. An Tu, ſi ſolùm ex tuo nobilitatis globo prodiiſſes, & omni cognatorum tuorum ſtipatus numero deſcendiſſes in campum, non aliquem Tibi candidatum ſtare contra videres, neque ullum Procuratoriæ Purpurę competitorem offenderes? Idcirco autem inveniſti nullum, quia tot prodibas munitus meritis, ac tam præclaris, ut petere Tecum ita nemo auderet, ut Tecum committi nemo præſumeret. Jam verò eò devenit tandem, quò ab initio properabat trepidans tamen, ac reformidans oratio mea. Quid enim dulcius, ſed quid ſimul etiam eſt operoſius, quàm de Petri Grimani meritis, ac virtutibus dicere oratione, cujus cum difficile ſit exitum, ne principium quidem facile eſt invenire? Unde enim exordiar? Commemorabo nimirum exactam à Te in ſapientiæ ſtudiis non modò pueritiam, ſed etiam illam ætatem, quam plerique ferè adoleſcentes veteris, inclytęque proſapię, ac Tuę majorum gloria, & avitis opibus contenti pręter naturam vivere videntur, ſi non totam in deſidia, ac voluptatibus perdant? Quis enim dubitat, quin Te ſic abdideris totum in literas eo ipſo animo, quo jubebat Parens egregius, ut Te videlicet ſcholaſticis, umbratilibuſque exercitationibus ad capeſſendam ſtrenuè Rempub. pręparares? An tuas referam peregrinationes multas, & longas, non curioſitatis, oblectationiſve cauſa ſuſceptas, ſed (quę illarum fructus fuit) ut Te, quam extuleras jam ſupra

ęta.

ætatem, prudentià auctiorem Patriæ redderes, eidemque, si placeret iterum ablegare, in iisdem regionibus, & apud eosdem Principes, quibus Te mirandum præbueras, tam libens, quàm idoneus inservires? An initos Tibi, statim ac remeasti, Curiæ labores, cæptasque vigilias prædicabo, in ea videlicet eloquentiæ, ac prudentiæ palæstra, in illa irrequieta sapientiæ, publicorumque consiliorum officina, in qua dies, noctesque interceditur casibus, occursatur fortunæ, & adversus æmulorum machinationes, vel fatorum invidiam Reipub. incolumitati, atque æternitati prospicitur? Hæc Tibi tot maria, terrasque emenso, quæ Te perpetuo motu, jugique agitatione veluti sidera, quæ stare nesciunt, exerceret, gratissima per quadriennium quies fuit. An res tuis in Legationibus per Te gestas enumerare conabor? quibus virtutibus Angliam florentissimum ætatis nostræ Regnum jam Tui admiratione præoccupatum non modò Tibi, sed toti etiam Patriæ miro amore devinxeris: qua vigilantia Londini veluti in specula totius Europæ omnium Principum mentes, & consilia penitus introspexeris: quo solertiæ vel ingenio, vel miraculo Britannos toto divisos Orbe cunctis ita gentibus admoveris, ut Te quoque per illos omnibus quamvis dissitis terris præsentem, & acceptum feceris; unde etiam in Trajectensi celeberrimo illo omnium pene nationum conventu, qui per eos annos celebratus est, Venetum nomen, Veneta auctoritas per Te, perque tuas curas, & sollicitudines plurimùm invaluerit? Londinone Viennam transibo? quæque in illa Christiani Imperii Metropoli apud maximum, & potentissimum post hominum memoriam

Imperatorem producta ad quinquennium legatione ; in qua nulla pene dies sine Apellea linea , hoc est egregio quopiam , & tuo merito fluxit , pro Patria capessiveris , & confeceris , colligam nunc singula , & dicendo commemorem ? Sed complecti hæc omnia volenti quantum temporis necessarium est ! An illi omnes anni sufficiant , quibus gesseris cuncta ipse promptior , alacriorque ad agendum , quàm nos ad commemorandum ? Faciam igitur invitus quidem , sed exigua , quam secus defecturam sentio , vi dicendi coactus , quod vel auditoribus , vel lectoribus quandoque meis ipsis etiam alioquin defecturis probandum spero . Ex tot , tantarumque rerum solo , quem vix indicavi , apparatu unam eligam potissimam , ut reor , omnium , quam tua favente dignatione non exornem , sed enarrem ; de cæteris omnibus, quoniam ita necesse est, veniam silentii petam. Quæ igitur illa est ? Non inexpectata , non hactenus inaudita , non nova , sed omnibus nota , pervulgata , cunctorumque hominum sermonibus celebratissima , qua Petrus Grimanus non modò de Patriæ salute , & gloria , sed etiam de postremis (si superis placet) inusitatis Caroli VI. invictissimi Imperatoris victoriis , ac triumphis , de incolumitate totius Christianæ Reipub. deque universi Orbis , modò ne Othomanico jugo subjecti felicitate omnium gentium laudibus bene , atque optimè meritus prædicatur . Turcas Christianorum Principum , sed in primis Cæsaris , ac Reipub. , hostes perpetuos pungebat , supra quàm credi posset , extremi , quòd cum illis compositum erat , belli non tam ignominia , quàm damnum ; siquidem omnium gentium ,

quas

quas in illud usque tempus adierant; vitiis potiùs nostris, quàm sua virtute victores, eo in bello, quo mutua inter Principes caritate, ac beneficentia Superos demerebamur, plura nobis restituere coacti erant, quàm quæ per summam injuriam ideò intulerant arma, ut eriperent. Ergo ut adhuc Scythæ sunt, hoc est media jam olim in Europa nihilò civiliores, neque fidem, neque perfidiam pensi quidquam habentes, in id unum inhiabant, ut saltem amissas in Hungaria, Græciaque regiones honestè, vel inhonestè reciperent. Itaque ut primum visum est opportunum, eruperat ex Hellesponti faucibus Turcica classis multorum annorum secreta sollicitudine ædificata, multitudine navium, sed magis magnitudine, ac robore formidanda, rabie, furore, cæcaque cupidine, plusquam velis impulsa, majoribusque odiis, quàm ignibus fulminatura; neque multò secius tempore ruptis priùs fidei, quàm Isthmi munimentis maxima vis barbarorum iisdem acta furiis in Peloponnesum irruperat. Quanto tum in discrimine nostræ, atque universæ Christianæ Reipub. res essent, cum toto Ægæo, Jonioque citiùs, quàm ut percurri posse videretur, non perculso modò, sed etiam subacto, Corcyra, quæ reliqua erat unicum Italiæ, atque etiam ex ea parte totius Imperii Christiani propugnaculum, tota impeti belli mole prospiciebatur, recogitet secum ipse, qui possit, aut velit; mihi animus meminisse horret, luctuque refugit. Nam quid etiam illam renovem totius Adriatici consternationem? quid illam utriusque dexteræ, ac sinistræ oræ formidinem, cæptamque jam pene accolarum fugam commemorem, ubi jam superbissimi ho-

hostis ferociam ; & vires ita contudimus , ac fregimus , ut illi posthac magis à nostra virtute , quàm nobis ab illius immanitate , ac sævitia sit metuendum ? Jam Cæsar , deletis duobus illius maximis exercitibus , captis totidem inexpugnabilibus oppidis , amplificatoque ut cum maximè Occidentali Imperio, barbaris in ipsa Orientalis Imperii sede terrorem retulit suum ; verè Potentissimus , verè Maximus , qui non modò invictam Othomanicæ domus fortunam vicerit, sed etiam gloriam omnium retro, ut minimùm loquar, Dacicorum Cæsarum majoribus etiam, quàm Domitianus affinxerat sibi in ipsa Dacia victoriis superaverit. Jam Veneta etiam Respub. Corcyrensi Arce, atque Insula strennè, mirificèque servata , disjectis passim toto Jonio , Ægæoque hostium classibus , ac pene profligatis , pluribus in Dalmatia , & Epiro urbibus , atque insulis ditioni suæ adjectis , effecit , ut immanissimum hostem à totius Italiæ , ac Dalmatiæ (& quis sciat , an hactenus ?) cervicibus , jugulisque submotum illati ultrò belli non semel pæniteret . Jam denique totus Christianus , & non Christianus Orbis lætatus est Thracium videns furorem suo superfuso sanguine defervescere , & insolentissimum illum Europæ , Asiæ , Africæque Tyrannum pacem , deposito tandem fastu , supplicem petere , paulòque ante spoliantem jam , atque exultantem leges accipere ab abjectis . Quò minùs velim amota jam pericula , præteritumque nostrum pavorem repetere, hujusque tantæ gratulationis lætitiam horrenda quavis recordatione temerare . Illud tamen præterire non possum , quantopere enitendum , ac prope laborandum fuerit , ut Cæsar , cujus in virtute , ac poten-

ten-

tentia unicum arctis à principio in rebus perfugium esse putabatur, ad amplectendam tam præclaram rei bene gerendę occasionem adduci se sineret. Hic enim labor, tantumque ex eo meritum, quanta inde Cęsari, Reipub., omnibusque bonis felicitas orta est, totum est, Petre Grimane, quantumcumque est, totum est, inquam, tuum. Nam cum Thracius furor in Oriente desęviret, omnibusque interim totius Adriæ litoribus tremeretur: Tu Viennæ ea voce, qua toties in conspectu Regum locutus es (*a*) nunquam confusus, instare Cæsari, eundem precari, obtestarique: Ut paterni cum Repub. fęderis meminisset: de perfidiosis juratæ sibi quoque pacis ruptoribus pęnas sumeret; aggrederetur à parte sua, qui ex altera socios insontes contra omne fas aggressi essent: barbaros, qui se illinc simulatæ ad tempus amicitiæ titulo securos crederent, debacchari nunc totis viribus in Oriente: ne sineret eos Orientis, & utinam non etiam Italiæ spoliis contra se crescere: disturbaret tot illorum sibi minitantes victorias, & rapinas: suas etiam, & præteritas, & præsentes, & imminentes injurias ultum iret: sumeret arma utique invicta pro tam justa, & pia causa futura. Verùm Tibi nihil succedere, quodque fuisse quondam Cassandræ fatum dicitur, renovatum videri; nisi quod illi non credebatur, cum tristia, Tibi cum fausta, & læta portenderes. Quid enim faceret Cęsar? aut cur excelsa illius prudentia tanta in re non ambigeret? Versabantur adhuc in oculis perspi-

cua

(a) *Loquebar in conspectu Regum, & non confundebar.* Inscriptio vehiculi majoris, quo Grimanus Legatus utebatur.

cua ſuperioris belli veſtigia, in quo ut victum, ac triumphatum eſſet, nondum tamen tot victoriarum, pretia erant omnia exſoluta. Alta durabant adhuc impreſſa Viennæ, totique Imperio vulnera, certè cicatrices nondum erant omnes obductæ. Turbines etiam proſpiciebantur jam tum ex aliis Europę plagis, qui, ſi in incautum, & imparatum, aut aliàs occupatum Cęſarem incidiſſent, poſſent faciliùs opprimere. Itaque non placere hoc bellum Cęſari, non utile, non neceſſarium, immo etiam periculoſum videri: obtrectare illi omnes, qui Cęſaris conſilium participant: vulgus etiam, in quod jam ſparſæ res erant, averſari illud, ac deteſtari: odia in Te, ſimultates, pericula etiam naſci, & creſcere in dies illius auctorem. Bone Deus! Utquid nobis adverſa tam multa nullo procurante contingunt; tanti verò conſtat, ſiquid aliquando proſperi providentia parat? Quis interim ſatis poſſit, optime Petre, laudare, vel mirari zelum, fidem, & conſtantiam tuam? Neque enim Te ſollicitudines, contentioneſque iſtiuſmodi pauculos dies, ſed ad decem ampliùs menſes exagitarunt; Te inſtante quotidie, Te repulſo jugiter, Te non idcirco ceſſante unquam, aut remittente; prorſus ut Te non Patriæ, ſed Dei ſapientia delegiſſe videretur ad hanc pręclaram, tum verò neceſſariam patientiam natum, factumque. Verum enim verò, quid non vincit, quid non obtinet tandem pia, & invicta conſtantia? Viciſti, Petre, Tecumque vicit Cæſar, Tecum vicit Patria, Tecum Italia, Tecum vicit Orbis Chriſtianus. Ego enim ipſas, quæ conſecutæ ſunt, potentiſſimi Cęſaris victorias non minùs Tibi, Grimane, tribuo, quàm glorioſiſſimo illi, Sabaudiæne dicam, an omnium, non

modò

modò qui nunc sunt, sed etiam antiquitatis ducum Principi Eugenio? Ille in campis vicit, Tu in consiliis: Tu voce, ille imperio: Tu lingua, ille manu: Tu Viennæ, ille in Hungaria, Daciaque vicit, sed ille neque in Hungaria, neque in Dacia vicisset, nisi Tu Viennæ victor vincendi in Hungaria; Daciaque copiam, & materiam illi tribuisses. Ergo Tibi non minùs, quàm præstantissimo illi Legato suo Carolus VI. invictissimus Imperator suos debet postremos, omnium videlicet hactenus præclarissimos triumphos. Tibi Patria non minùs, quàm tot suis strenuissimis Ducibus, & Imperatoribus debet suam incolumitatem, & gloriam. Tibi, tuæque eloquentiæ non minùs, quàm Germanicę, Venetęque virtuti debet suam Christianus Orbis felicitatem. Quàm bellè nunc caderet Ciceroniana illa Armorum, Togęque concertatio, qua civilem eloquentiam militari virtuti si non pręferre, certè ęquare possemus! si & pares essent causę, nefarium scilicet bellum civile, bello triumphi dignissimo: & Tecum Tullius componi posset, vel cum Principe Eugenio L. Antonius. (a) Cineam suum Pyrrhus tantę prudentię in agendo, tantęque vis in dicendo expertus fuerat, ut plerasque suas victorias illius operę ascriberet, fassus non semel plures ab illo eloquentia, quàm à se armis subactos esse. Itaque Thessalum illum Oratorem regia voce tam liberaliter commendatum gloria suo

D veluti

(a) *Plutarch. in Pyrrho.*

veluti ſinu excepit, & pari cum ipſo Rege nominis ęternitate donavit. Quid Tibi fiat, Venete Orator pręſtantiſſime, quem omnium victoriarum, quę per hos tua cauſa feliciſſimos annos reportatę ſunt, non unius confeſſione Pyrrhi, ſed eorum omnium, quos totidem vel Germanos, vel Venetos Pyrrhos dixerim in totius belli adminiſtratione tam egregiè verſatos, principium fuiſſe, ac fontem, ęquiſſimum eſt profiteri? Cui acceptas referre oportet non illas modò urbes, ac regiones, quæ Othomanico jugo ſubtractæ ſunt, neque illas tantùm, à quibus inhians tum Scythica rabies averſa eſt, ſed etiam illas, quas contuſus, ac fractus ille quondam prædator Orbis non audebit poſthac laceſſere? Sed ego maximum hoc, nullaque ſatis oratione laudandum meritum tuum, Procurator Ampliſſime, facio quidem plurimi, ut debeo. Illi tamen virtutes tuas, à quibus profectum eſt, ita præfero, ut Te etiam ſine hoc ipſo merito, ſed cum omnibus tuis virtutibus nihilò ſuſpicerem minùs: contra verò hoc eximio merito inſignem, ſed aliqua ex plurimis carentem virtutibus tuis Te minorem Petro Grimano judicarem. Merita multa, & ingentia ii quoque quandoque oſtentant, qui virtutes habent paucas, & exiles: cum è contra meritorum ingentium, multorumque ſemper ſint ſaltem capaces, qui virtutibus præditi ſunt multis, & magnis. Quis neget alicujus fuiſſe Catilinæ ſaltem meriti ſpeciem, quam tum prætenderet, cum Conſulatum petebat, quo ad patriæ internecionem abuteretur? Cum contra ſummæ virtutis Cato, ſed vani ſemper nominis homo in ea Repub. dictus, poſſet, ſi

audi-

audiretur, æternam facere suis meritis libertatem Romanam. Laudabilia multa etiam mali faciunt: boni, si locus detur, nonnisi laudabiliter operantur. Tu si Viennæ, Grimane, non eras, aut sapientiam tuam temeritas Othomanica, ut acriter prospiceres, non movebat, id modò singularis meriti non haberes. Ubicumque tamen fueris, aut quidquid Tibi interciderit, pariles tamen fructus gignere potis es, quòd multas, altasque radices jeceris, nempe virtutes. Quilibet Legatus debet sui Principis dotes sin minùs omnes, certè quæ sunt illius magis propriæ, ac peculiares, ejusdemque quidam veluti characteres, exprimere, ac præseferre. Nihil enim secum ferat illius prudentiæ, cujus futurus est administer? non sensus, cujus est futurus interpres? non eloquentiam, non fortitudinem, non constantiam, nihil denique omnium virtutum, ac veluti lineamentorum illius, cujus futurus est lingua, brachium, pectus, cor, & expressa quædam imago? Quot igitur, & qualibus niteat oportet virtutibus Legatus Venetus, cujus Princeps non is est, qui vel nascatur, vel utcumque eligatur; sed qualem leges, & instituta postulant, qualis, fingentibus, formantibusque sibi civibus, omnium voto concipitur, ut eorum culpa, offensaque sit, si non perfectissimus concipiatur? Adde, quòd Venetus Legatus hujusmodi sui Principis non tam minister est, quàm pars quædam; quò magis perspicuè illum repræsentare teneatur, & quascumque terras adierit, virtutes circumferre omnes non tam Principis, quàm ipsius quodammodo Principatus. Hìc autem quàm vellem adhuc esse à principio hujus tam progressæ,

D 2 & for-

& fortaſſe jam ultra omnes tædii terminos excedentis orationis meæ, neque illud penè abſumpſiſſe temporis, ac ſpiritus, quo mihi nunc opus eſſet, ut omnes enarrarem Petri Grimani virtutes inuſitatorum meritorum verè fecundas, & Veneto, qualem experti ſumus, Legato apprimè dignas! Quàm multa dicerem de illius eximia ſapientia! ſiquidem feliciſſimum ingenium omni literarum genere ab ineunte ætate excolendo tantam rerum Divinarum, humanarumque ſcientiam aſſecutus eſt, dicendi verò, ſcribendique gravitate, & copia nunquam non exercendo ſic adauxit in dies, ut & in Anglia, ubi pro domeſtica ſapientia externa, ſi non ſumma, vileſcit, ingens, miraque viſa ſit: & Viennæ Cæſari tanti fuerit, ut in ea difficillima conſultatione illius tandem placitis magis, quàm ſuis rationibus parendum ſibi duxerit. Quàm multa dicerem de ſingulari illius prudentia! qua primùm ex mira quadam ingenita ſibi à natura ſpiritus alacritate ſtudiis, ac diſciplinis educta, deinde peregrinationum obſervationibus, documentiſque veluti quibuſdam alimentis nutrita, poſtremò rerum agendarum experientia, & attenta, quæ illi propria eſt, obeundi ſedulitate corroborata, injunctas ſibi à Patria Legationes ita ſuſcepit, ut quidquid ingrueret, jam experto per omnia, quorum alia legerat, alia viderat, alia ipſemet geſſerat, nihil trepidandum, nihil feſtinandum, nihil non incunctanter, laudabiliterque exequendum poſſet accidere. Quo tamen in loco nequeo me temperare, quò minùs honoris cauſa memorem Aloyſium Marcheſinum virum egregium, & inter præclariſſimos ſecundi Ordinis cives facilè ex

pri-

primis; in quo ego intimo Grimani à Secretis tum in Anglia, tum in Germania administro assiduo magnum reperio non tam illius naturæ, & virtutis, quàm Grimani prudentiæ simul, & humanitatis argumentum. Nam cum Grimanus sit ex paucissimis non prudentibus tantùm, qui aliorum consiliis, monitisve obtemperent, sed prudentissimis, qui cuncta per se cognoscere, & exequi possint (a): quis satis miretur, vel quanta prudentia simul, & humanitate Grimanus per novem ampliùs annos Marchesinum habuerit, vel quàm prudenti, constantique obsequio Grimano Marchesinus adhæserit, neque Legatus Ministrum neglexerit unquam, tanquam si illius indigus esset, neque Minister à Legato sibi negligi visus fuerit, tanquam si esset illi necessarius? Quæ deinde dicenda mihi se offerrent de integerrima illius religione, quam etiam primo spectare loco debueram ipsius præpositæ sapientiæ principium, & fontem! quandoquidem Viennæ, cum alioquin hæc sit etiam natura sideribus, ut parva, & exilia validiorum concursu, præsentiaque obscurentur, inter pientissimos tamen Austriacæ Domus Dei, Divinarumque rerum cultores pietas illius conspicienda fulgebat; augebatque & ipse venerationem in Superos exemplo venerationis suæ. Quæ mihi non dicenda mo-

(a) Οὗτος μὲν πανάειςος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,
Φρασσάμενος, τὰ κ᾽ ἔπειτα, καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
Ἐθλὸς δ᾽ αὖ κ᾽ἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Hesiod. apud Aristot. Ethic. 1. cap. 4.

modò, ſed miranda etiam venirent de rara illius caritate in Patriam! cujus utilitatibus quiete, otio, commodis omnibus, & fortunis, immo & dulci ipſius aſpectu diuturniore quodam exilio largè, effusèque donatis, poſtremò illud ipſum, quod honeſtis hominibus vita carius eſt, ſuam etiam gloriam donavit; cum Viennenſis Legationis maxima omnium laude confectę, & perſpicuis gratę ipſius] Patrię teſtimoniis, honoribuſque ſummè probatę, detrectandam tum tamen, deprecandamve provinciam diu retinuit, gloriamque jam in ſecuro poſitam apertum rurſus in diſcrimen adduxit. Sed hac mea in ęgritudine, qua mihi neque de his, neque de cęteris Petri Grimani virtutibus loqui vacat, nihil eſt, quod magis moleſtè feram, quàm quòd etiam pulcherrimam illius magnificentiam cogar tacitus pręterire. Quid enim dicendum, vel non omnino dicendum eſſet de ſplendidiſſimis paratibus illis, & cultibus, quibus videlicet perſonam, quam gerebat, & Principis vicem tuebatur! Quę de ornatibus ędium, quę de vehiculorum, equorumque pretiis, de totius ſupellectilis munditia, & elegantia, de operoſiore familiæ cultu, de ludis, & largitionibus, de conviviorum ſumptibus, & lautitia nova fortaſſe, & inaudita poſſem afferre! Ut ſplendore, & majeſtate Principum opes provocaret, & planè regia generoſitate, ac munificentia eas quoque gentes traheret in admirationem, quæ tantùm ſua mirari conſueverunt. Quanquam convivia non tam conquiſitis epulis extruere ſolet, plenoque artis argento, & auro è compluribus abacis adornare, quàm doctarum, animoſque paſcentium collocutionum ſuavitate alter Periander condire. Invitatis enim quibuſque eruditiſſi-

ditiſſi-

ditiſſimis viris (quæ illius eſt jucundiſſima conſuetudo) plus Divinarum Scripturarum ex illius menſis, quàm è ſacris Exedris, plus Philoſophiæ in illius cænaculis, quàm in ullis vel Stois, vel Peripatis perſtrepit, ipſo non auditore tantùm, ſed etiam interlocutore, à cujus ore cæteri pendeant. Verùm in omnibus Petri Grimani virtutibus, inque illis præſertim, quæ ſuaviſſimos illius mores ad varia etiam diverſarum gentium ingenia, & amicitias accommodant, nihil ego laudaverim magis, quàm quòd neque affectatæ ſunt, & in ſpeciem ad tempus veluti perſonæ quędam aſſumptæ, ſed propriæ, & perpetuę, conſtantes, & opportunæ; prorſus ut illi ingenitę, & innatę videantur. Magnanimitas, quæ ita cæteris virtutibus antiſtat, ut magnanimus Leo cęteris animantibus antecellit, cum grave neſcio quid, elatumque ſpiret, propterea que plus honorabilis, quàm amabilis videatur, ipſorum ſolet veneratorum ſic lumina, & amores avertere, ut obſervantiam, reverentiamque conciliare. Hanc animi ſui celſitudinem Grimanus oculis, ore, inceſſu, toto denique prodit corpore, quod natura dignum, ut ſolet, magna illius mente domicilium metata eſt; neque tamen apud ullum offendit unquam ex omnibus, quos & hac ipſa, & cęteris virtutibus allicit, & invitat. Pudore, fide incorrupta, nudaque veritate pulcher, & gratioſus; quodque magis mirere, facilis idem, ac ſeverus, urbanus, & ſerius, gravis, & affabilis, parcus idem, & ſumptuoſus, in quancumque partem, prout oportuerit, & res, decuſque popoſcerit, ſimpliciter tamen, vixque, ut apparet, à ſe ipſo juſſus ſolo naturę ductu verſatur; quaſi has virtutes non debeat ſibi uſu, &

exer-

exercitatione quæsitas, ad easque natus fuerit, non sua industria factus. Quanquam illius natalibus, ac generi aliquid de hac laude tribuendum esse negare vix ausim, qui videam præstantissimos illius Fratres (pace tua, immò maxima, scio, cum voluptate dicam Præstantissime Procur.) Fratres inquam tuos iisdem ornatos virtutibus videam, & nisi quòd publicæ, quas ipse peregrè tractasti, res Te conjunxere cum pluribus populis longèque celebriorem effecere, Tibi omnino similes, ac penè pares. Annon hæc eadem penè omnia repetere deberem, neque alias, nisi tuas ipsas dotes prędicare, si laudandum susciperem majorem natu M. Antonium; nisi quòd similes Vobis liberos Domui, Patrięque genitos, mox etiam similes expectatos nepotes illius peculiari merito ascriberem? Multanè mihi varianda essent, si fieret argumentum orationis Dominicus Urbis amor, & delicię Venetę nobilitatis? Quid ille, qui diversum secutus est vitæ genus, bellicę addictus arti Georgius, quique nomen suum Turcis non uno experimento fecit tremendum? Multone minùs militarium virtutum habet, quàm Tu civilium? Multòne minùs sapientiæ, prudentiæque, aut magnificentiæ in classibus, quàm Tu in consiliis exhibuit? tantæ & ipse caritatis in Patriam, ut illius rationibus hanc ipsam modò posthabeat Te reducem videndi jucunditatem. Nam Laurentium legationum tuarum comitem assiduum ipse vidisti secundum fuisse à Te omnium, quas simul adiistis, gentium miraculum, scisque non plus exemplorum accepisse à Te, quàm levaminis, ac decoris Tibi attulisse. Quales etiam futuros credimus M. Antonii Filios duo illa crescentia Gen-

tis,

tis, & Patriæ columina Petrum, & Franciſcum ambos miræ expectationis adoleſcentes? niſi quales jam eſſe cæpiſſe miramur, & quibus unum optemus, ut quam ſimillimi fiant nepotes, quos Vobis Petrus ex Franciſca, nobiliſſima ſcilicet, & utroque Juſtiniano, Grimanoque nomine digniſſima Conjuge procreat, ſicut & ipſos Vobis ſimiles fieri gaudemus. Ita eſt enim profectò, fortes naſcuntur ex fortibus, & boni ex bonis, (*a*) nam cum natura providerit, ut in juvencos, & equos procreantium virtus propagetur: non eſt dubitandum, quin etiam hominum procreationi idem commodi indulſerit. Tales igitur Vos genuit incomparabilis Parens, in quem tota confluxerat generoſitas Atavorum: & tales præſens ætas, tales etiam poſteritas viſura eſt natos natorum, & naſcituros ab illis. (*b*) Sed cum inſitam vim bona inſtitutio promoveat, rectaque cultura congenitas animo dotes roboret, atque perficiat: ne id quidem deſiderandum reliquit ſedulus Parens, & in liberorum educatione pluſquam induſtrius; cui etiam propterea non Curii, non Catones quærendi fuere, quos ad imitandum proponeret, ſed ſatis fuit, ut ſe in opere inſpiciendum, atque obſervandum præberet. Itaque Vos feliciter natos, nec minùs bene inſtitutos, ab omni vitiorum contagione non ſecus ac ſeipſum repreſſos, ac revocatos eò ſenſim duxit, ut omnes eaſdem haberetis virtutes, quia

E ſinguli

(a) *Horat. Carm. lib.4. Od.4.*
(b) *Idem ibid.*

570

singuli suas habetis. Hic Tu porrò, Procur. (jam non Ampliss., sed quod laudabilius reor, Piissime dicam) aures arrigere, aut oculos intendere, siquid ego fortè repetere sciam ex tam multis, quæ sæpè non in hac Urbe, sed peregre, ubi evagari etiam cariorum memoria solet, abs Te audivi de Parente tuo; cum non in secretis cubiculis, intimisque secessibus, sed palam in frequentibus, magnificisque principum virorum, Te ipso, quasi ad hoc unum ornante, atque apparante, conviviis Patrem laudibus efferebas tuum, merita in Te illius maxima commemorabas, quod præsertim parcissimus sibi fuisset semper, ubi verò de Patriæ, ac de liberorum honorificentia, & gloria ageretur, etiam profusus, Teque illi multò plus, quàm Patri debere rara sanè, & prorsus exemplari pietate profitebare. Sed modus, qui in dicendo etiam pulchrè, laudabiliterque dicentibus servandus est, admonet, ut finem dicendi faciam; cum præsertim de lætitia, plausibusque, quibus electio tua ubivis gentium accepta est, quod mihi extremum proposueram, nihil adhuc, aut nimis pauca, neque suo loco dixerim. Verùm quid opus est, quam rem fideles oculi tradiderunt sibi, multis immorari verbis, ut eadem etiam auribus persuadeatur? Nam quo die omni Te nominatione cooptatum cunctis etiam suffragantium votis Procuratorem designatum esse innotuit: quibus assensionibus universi populi honorificentissimo de Te Patrum judicio acclamatum est! Quàm communibus omnium Ordinum, quàm certis, & perspicuis, insolitis tamen, inusitatisque clamoribus, & exultationibus toto insequenti triduo declaratum est, quanta singulorum animos lætitia incessisset! Ludos etiam addidit Pa-

ter

ter omnium laudandarum rerum auctor perpetuus ; pompa, & magnificentia, ut assolet in publicis rebus, non minùs, quàm occasio , mirandos , & raros ; in quibus tamen , ut ut exquisitæ symphoniæ , quando per populi vociferationes licebat, aures mulcerent, ut ut ardentia de noctu innumera cerea funalia sidera provocarent, ut ut omnigenis, quæque nihil appetendum relinquerent, largitionibus nullus esset modus : nihil tamen lætandum erat magis, quàm tuus honor, ipsa videlicet causa lætitiæ . Jam verò hoc ipso die , quo de illa quasi victoria veluti triumphas, quid est ; quod desideretur ad speciem, pompamque justi triumphi ? ubi ex infinito populo gratulantium globi undequaque concursant: ubi ex omnibus, qui ad Tui conspectum properant, nemo est , qui Purpuræ tuæ non ore, non gestu , non omnibus gaudii significationibus plaudat: ubi institores, atque opifices suas etiam merces fecere quasi vocales, gratulantesque Tibi, & omnia prospera comprecantes . Patres verò, qui Te mutui honoris causa comitantur , quomodo constant sibi ! Quomodo judicium de Te olim suum præsentis testatione lætitiæ comprobant! Quàm lubentes, & exultabundi hoc Tibi præstant observantiæ, & amoris officium! Quales incedunt duplici gratulatione contenti ; Tibi, quod ita honorificè electus fueris : sibi , quod tam justè elegerint! Et hæc quidem cives ; quid exteri, apud quos Tibi nuncius venit electionis tuæ ? Cujus & ipsi gaudii significationes dedere, ii præsertim ; quorum non ita peregrinantur aures , aut hospites toto in Orbe mentes versantur, ut totam Procuratoriæ istius dignitatis amplitudinem planè notam non ha-

572

beant! Non paucos enim ego ipse audivi adeo exiguè eruditos , ut vererentur , ne summis ab se cognitis Grimani meritis dignitas par non esset; quorum error mihi causa fuit , ut initio orationis eam cuilibet è summis, quæ ubivis gentium meritis , ac judicio vel datæ sint, vel hodie dentur, saltem æqualem esse pro virili ostenderem . Cęterùm qui Venetam majestatem intelligunt , in eaque D. Marci Procuratores primas tenere non nesciunt , hi verò gaudere, lætari, gestire omnes, quòd amplissimo honore donatus esses. Hinc omnium ad Te principum nullius non nationis virorum, Legatorum , Ablegatorumque , Nunciorum , Vicesque gerentium per complures dies properatio , & concursus; ut Viennæ una in Urbe , sed Romani , quod reliquum est , Imperii capite cunctarum fere gentium gratulationes qua voce , qua scriptis acciperes . Certè Eugenius, quo amore est in Venetos omnes pro vetere hospitio , in Te verò etiam pro virtutum similitudine , non mediocre gaudium professus est . Certè etiam Cæsar suo se Tibi oraculo aperiens gratum sibi esse declaravit , quod à se probatum Civem etiam à Repub. ita probari videret . Unus vereor , ne non doluerit vehementer Othomanus , si fortè fatalis in se renovati fæderis vel auctorem , vel administrum tanto etiam præmio affectum esse cognoverit . At ne Romæ quidem gratissima potuit esse hæc Dignitas tua , per quam effectum est , ut non sperata modò , sed jam certa tua legatione Civitas ea cupidissima fraudaretur . Cumque Tu illud Religionis , & Sanctitatis Templum jampridem visitatum repetere jam destinasses

nasses, inque illo hoc quoque Tui sacrificium Patriæ, Deoque facere tum etiam cuperes: hæc ipsius Patrię munificentia gratissima quidem semper, sed tum pietati tuæ visa paulò intempestivior nemini fortasse magis displicuit, quàm ipsi Tibi: Cui quidem jam non humanæ, sed cælesti pietati tuæ quid tandem (quod mihi restare video, Eques, & Procur. Amplifs.) quid inquam augurer tandem, precerque à Superis, quod sit obsequii mei Tibi saltem desiderare? At ne votis quidem meis ullum video locum relinqui, ubi jam omnia summa concessa esse cognosco meritis tuis. Honorem maximum adeptus es in maxima, florentissimaque Repub., Tibique Patria carissima. Virtutes omnes, quibus honorem, quem assecutus es, pro dignitate tuearis, habes à pueritia ita consuetas, ut Tibi jam verterint in naturam. Amicos etiam, in quibus magna pars auctoritatis, & felicitatis posita est, plurimos numeras, omnes videlicet Tui similes, viros in Patria, ac tota ferme Europa lectissimos. Nomen tuum à Gadibus usque ad Indos regnat in linguis omnium non modò laudibus, sed etiam gratiarum actionibus celebratum, neque ullis uspiam, nisi forte gloriosis Tibi Turcarum insectationibus exsecrandum. Quod unum igitur mihi superest, fruere diu tot, ac tantis bonis virtute tua Tibi partis; fruere ista omnium præconio debita Tibi felicitate. Fruere in Patria, quæ in Te tam grata est, quàm Tu pius in illam, fruere diu Parentibus optimis, amantissimis Fratribus, Nepotibus obsequentissimis. Illi contra diutissimè Te florente, qualis nunc es, & supra humanam

nam

nam fortem beato fruantur. Patria verò Vobis omnibus mutua sic inter Vos, communicataque felicitate beatis tandiu fruatur, quandiu viderit (quando autem non videbit?) suæ interesse felicitatis.

FINIS.